



ინგლისელ რომანტიკოსებს ძნელად თუ პყოლიათ უფრო მეცაცრი და ობიექტური შემფასებელი, ვიდრე მათივე თანამედროვე, კრიტიკოსი უილიამ პეზლიტი იყო. ას, რას წერდა იგი სემუელ ტეილორ კოლრიჯის „მოხუცი მეზღვაურის სიძლურს ზე“: „მისტერ კოლრიჯის შემოქმედებიდან მოხუცი მეზღვაური ერთადერთია, რაც შეიძლება თამაბად ჩაუდოთ ხელში მათ, ვისწეც ვისურვებდით, რომ შთაბეჭდილება მოგვენდინა პოეტის არაჩეულებრივი ძალით. რაც უნდა უარყოთ მასში, ერთი რამ უეჭველია, ესა გენიოსის ქმნილება, ქმნილება მძვინვარე, უწესრიგო, ყოვლისმომცველი წარმოსახვისა, რომელიც გამოიჩინა ლექსის სიძლიდრითა და მრავალფეროვნებით, გვაწვდის შორეულ იდეას მისტერ კოლრიჯის ხმის ამაღლებული და ცვალებადი ინტონაციებისა“. მოხუცი მეზღვაურის ალბატროსი მრავალი საბედისწერო, კეთილისა თუ ავის მომასწავებელი ფრინველის პოეტური სახის წინამორბედია, ისევე, როგორც კოლრიჯის ოსტატობა გავლენის მომხდენი მსოფლიო პოეზიაზერაც დღემდე გრძელდება. „მოხუცი მეზღვაურის სიძლურს“ ყველა კულტურული ერის ენაზე თარგმნილი, ქართულად კი არ გვქონდა. ეს დიდი საქმე იტვირთა და ჩვეული ოსტატობით განასრულა ქალბატონის მედეა ზაალიშვილმა. სემუელ ტეილორ კოლრიჯის პოემა პირველად ქვეყნდება ქართულ ენაზე.

მატა ჩრეიძე

## სემუელ ტეილორ კოლრიჯი

### მოხუცი მეზღვაურის სიმღერა

ინგლისურიდან თარგმნა მედეა ზაალიშვილმა

#### ნაწილი პირველი

1. ეს ხომ მოხუცი მეზღვაურია.  
კაცს რომ აჩერებს იგი იდუმალ,  
„გრძელ, თეთრი წვერით, ელვარე მზერით,  
რისთვის მაჩერებ მიმავალს სტუმრად?
2. სასიძოს კარი ფართოდ გახსნილა,  
მე მისი მკვიდრი ვარ ნათესავი,  
თავს იყრის ნადი, იწყებენ ნადიმს,  
ჟრიამულის ხმა ზეცამდის ადის.
3. ის კი აკავებს გამხმარი ხელით,  
ამბობს: „ზღვად იყო ხომალდი ერთი“ —  
„ჩამომეცალე, შეშლილო კაცო!  
ხელს იცილებს და გადგება გვერდით.
4. მაგრამ, ვერ უძლებს მის ელვარ მზერას,  
სტუმარს შეიპყრობს უცნობი გრძნობა,  
და მაშინ, როგორც სამი წლის ბავშვი,  
გულდასმით უსმენს მოხუცის თხრობას.
5. სტუმარი იქვე დაჯდება ქვაზე,  
ფური არ უგდოს, არ შესწევს ნება —

და მეზღვაური თვალანთებული,  
თავგადასავალს, მომნუსხველს, ჰყვება:

6. ზეიმის განცდით, ნავსაღურს გავცდით,  
ზღვაზე ხომალდი ლალად მიცურავს,  
ჩამოვიტოვეთ საყდარიც, ბორცვიც,  
თვალს მიეფარა უკვე შუქურაც.

7. მზეც ამოვიდა მარცხენა მხრიდან,  
სხივი მოპფინა ზღვის სივრცეს მდუმარს,  
ზედ დაგვნათოდა, ბრწყინავდა, თრთოდა,  
მერე, ზღვის მარჯვნივ ჩაეშვა უმალ.

8. ყოველდღე ახლა, მზე უფრო მაღლა  
აცურდებოდა ანბათა ზევით —  
აქ კი სტუმარი, შეკრთა მდუმარი,  
ფაგოტის ხმაზე მკერდს იკრა ხელი.

9. უკვე ვიდოდა წინ პატარძალი,  
მშვენებით წითელ ვარდის სადარი  
და თავს უხრიდა ნარნარად მავალს  
ლხენით აღსავსე დამსწრეთ ამქარი.

10. სტუმარი შეკრთა, ხელს იცემს მკერდთან,  
რომ არ უსმინოს, არ შესწევს ნება  
და მეზღვაური თვალანთებული,  
თავგადასავალს, მომნუსხველს, ჰყვება.

11. და მერე, უცებ შემოვხვდით გრიგალს,  
დაუნდობელს და წარლვნად მოვარდნილს,  
დაპკრა ზღვას ყოვლისმომსხვლელი ფრთები  
და სამხრეთისკენ დაძრა ხომალდი.

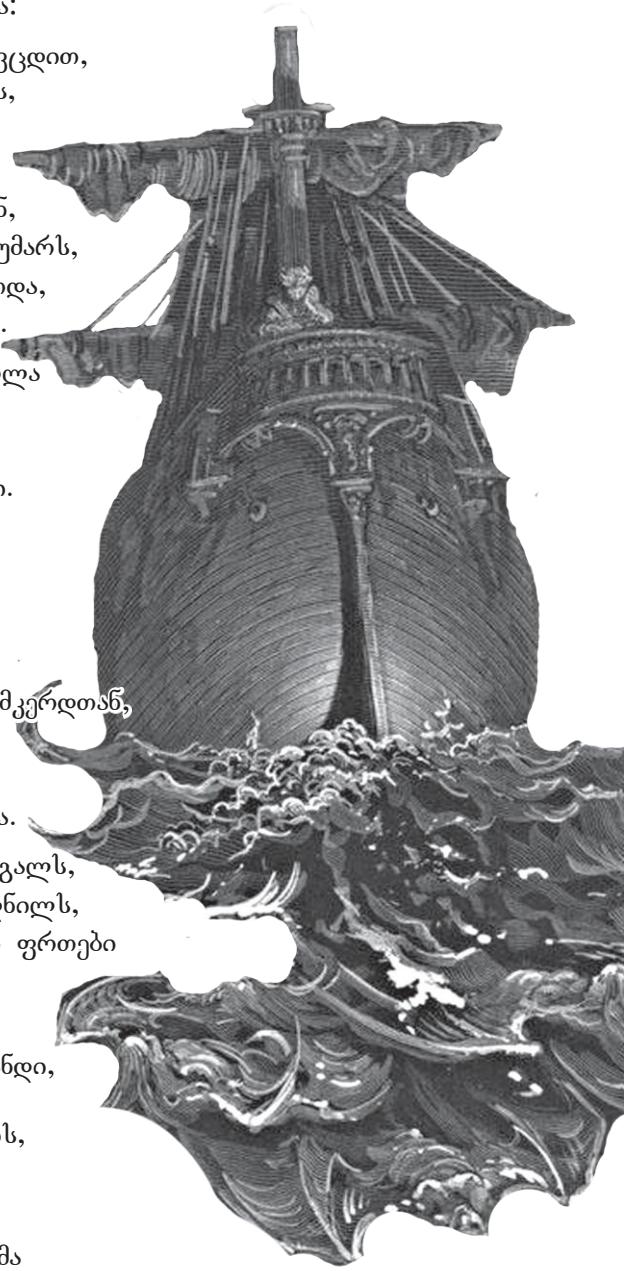
12. დახრილ ანძებით მივექანებით,  
თითქოს ტკივილით გვდევნიდეს ლანდი,  
ისევ მოგვყვება მისი აჩრდილი  
და ისევ წინ ხრის კიჩოს ხომალდის,  
ხომალდი მიქრის, მბორგავ ქარებით  
სამხრეთის მხარეს მივექანებით.

13. მერე ჩამოწვა ნისლი და ოოვლმა  
თეთრად შეჭირხლა მინები, სველი  
და ანძისხელა ყინული ნელა  
დაიძრა ჩვენსკენ, — ზურმუხტისფერი.

14. ნამქრის ქარბუქში, კლდენი პირქუში,  
აელვარებდნენ თოვლიან გვირგვინს,  
არც მხეცი და არც ძე ხორციელი,  
მხოლოდ ყინული გვერტყმოდა ირგვლივ.

15. ყინული მარჯვნივ, ყინული მარცხნივ,  
ყინულის ზღუდე ყველგან და ირგვლივ,  
ისმოდა ხმები ჭექის და გრგვინვის,  
ბოდვით აღვსილი უგონო გმინვის.

16. და სწორედ ამ დროს, თურმე ალბატროსს  
ფრთით გაუპია ბურუსი სქელი,  
მას მივეგებეთ, ვით სულს, ქრისტიანს,  
ჩვენთან მოვლენილს უფლის სახელით.



17. არ იწუნებდა იგი ჩვენს საკვებს,  
ხომალდის ირგვლივ დაფრენდა სწრაფად,  
ყინულიც თთქოს დაბზარა სითბომ  
და მესაჭემაც გზა გაიკაფა!

18. სამხრეთის წყნარმა, დაბერა ქარმა,  
თან ალბატროსიც მოგვდევდა ფრენით,  
მეზღვაურები უშურველ ზრუნვით,  
აპურებდნენ და უკლავდნენ წყურვილს,  
მასთან თამაში აგსებდათ ლხებით!

19. ნისლიან ციდან, მაღალ ანძიდან,  
დაფრინდებოდა მიმწუხრის ცხრისთვის,  
ლულავდა თვალებს და თეთრი მთვარე  
არ იშურებდა სინათლეს მისთვის.

20. მოხუც მეზღვაურს შემინდოს ღმერთმა,  
ალბათ ეშმაკის მაცდუნა ძალამ! –  
ანდა თუ მეცა ბოროტი თვალი?  
უცებ მოვზიდე ჩემი ისარი  
და ალბატროსი დაეცა მკვდარი.

## ნაწილი მეორე

21. მალე, მზე მარჯვნივ ამოიწვერა  
და ზღვიდან ზევით აცურდა ნელა,  
მერე დაფარა ნისლმა და მარცხნივ,  
ზღვის სიღრმეებში კვლავ ჩაესვენა.

22. სამხრეთის შარის მოგვდევდა ქარი,  
კეთილი ჩიტი თუმც აღარ გვდევდა,  
ვეღარცა ჭამდა, ვერც თამაშობდა,  
ვერც მეზღვაურებს უკლავდა სევდას!

23. ჯოჯოხეთური რამ ჩავიდინე,  
ყველასთვის ავი ბედის მოტანი.  
მსაყვედურობდნენ: რატომ მოკალი  
ჩიტი, რომ მოჰყვა სამხრეთის ქარი,  
აჲ, უბედურო! რად მოჰყალ ჩიტი,  
რომ მოჰყვა თბილი სამხრეთის ქარი!

24. არცთუ წითელი და არცთუ მქრალი,  
ისეთი, როგორც თვით ღმერთის თავი,  
ცად ამობრწინდა მზე საკვირველი,  
თუმც მათ სჯეროდათ, – ნისლი შავ-ბნელი  
თან მოჰყვებოდა სიკვდილს ფრინველის.  
და სწორიც იყო, ნისლი შავ-ბნელი  
მოსდევდა სიკვდილს ასეთ ფრინველის.

25. ნიავი ქროდა, ზღვის ქაფი თრთოდა,  
ტალღების კვალიც დიოდა ლაღად,  
ზეცამ ინება და პირველებმა  
გავაპეთ მაშინ მშვიდი ზღვის ტალღა.

26. ნიავი დაცხრა, დაეშვა აფრა,  
უსაზღვრო სევდის ჭირდა ტარება,

თუ ხმას ვიღებდით, მხოლოდ იმისთვის  
რომ დაგვერღვია ზღვის მდუმარება.

27. ჩამოცხა მეტად, სპილენძის ზეცა,  
მზე შუადღისა წითლად ელვარე,  
ზედ ანბის წვერზე იდგა და ზომით  
მოჰკვდა ღამით მოარულ მთვარეს.

28. დღითი დღე ასე, დღითი დღე ასე,  
უმოძრაობა და სიცხე გვითქავდა,  
წყალზე დახატულს ჰგავდა ხომალდი  
და ოკეანეც დახატულს ჰგავდა.

29. მხოლოდ წყლის სივრცე, სივრცე უსაზღვრო,  
გამოიფიტა ფიცარი ყველა,  
მხოლოდ წყლის სივრცე, სივრცე უსაზღვრო,  
თუმც ერთი წვეთიც არ გვაქვს სასმელად.

30. თვით ფსკერმაც იწყო ლპობა, ო, ქრისტე!  
ნუთუ ოდესმე ყოფილა ასე!  
შლამმორეული უცხო სულდგმულნი  
ზლაზვნით ცოცავენ შლამიან ზღვაზე.

31. ზევით და ზევით, როკვით და რხევით,  
სიკვდილის ცეცხლი ღამით ცეკვავდა,  
წყალი კი, როგორც ჯადოქრის ზეთი,  
მწვანედ, ცისფრად და თეთრად ელავდა.

32. ზოგი სიზმარში, ისე ვით ცხადში,  
ხედავდა ავ სულს, ჭირს რომ შეგვყრიდა,  
ცხრა საუენს ქვემოთ მოგვდევდა სწრაფად  
ნისლებისა და თოვლის ქვეყნიდან.

33. ყოველ ჩვენთაგანს თითქოსდა ენას  
ძირში გვიჭკნობდა ქარი ორჭოლი,  
უნარს სიტყვის თქმის ვკარგავდით თითქმის,  
ჭვარტლს ვერ ვუძლებდით ყელში მოწოლილს.

34. აჲ! ის მწარე დღე! ჭაბუკიც, ბერიც,  
ბოროტად მიმზერს თვალით შსახვრელით!  
და თან იმავდროს, მკერდზე ალბატროსს  
ჯვრის ნაცვლად მკიდებს უხეში ხელი.

## ნაწილი მესამე

35. ასე ვიდოდა დამღლელი ჟამი,  
გაგვიშრა ხახა, დაგვეხშო თვალნი,  
დამღლელი ჟამი! დამღლელი ჟამი!  
როგორ დაგვეხშო დაღლილი თვალი!  
დასავლეთისკენ მზირალმა ცაზე  
უცნაური რამ შევნიშნე წამით.

36. პირველად ჰგავდა პატარა ლაქას,  
მერე უეცრად მეჩვენა ნისლად,  
იძვროდა ნელა და ბოლოს თითქოს  
სახეც მიეცა – სხვა საგნად იქცა.

37. ლაქა, ნისლი თუ სხვა რამ საგანი!  
ახლოს და ახლოს ჩვენსკენ იწევდა,  
თავს მაჩვენებდა ზოგჯერ წყლის ელფად,  
ყვინთავდა, მერე, გვერდსაც იქცევდა.
38. ხახაგამშრალნი, გაყუჩებულნი,  
ჩაშავებული, გამხმარ ტუჩებით,  
ვეღარც ვიცინით განაწამებნი,  
დამუნჯებულნი ვშეშდებით მაშინ  
და ასე ვდგავართ იმ ორჭოლ ქარში!  
მკლავზე ვიკბენ და სისხლს ვეწაფები  
და ვყვირი: შეხეთ, შეხეთ აფრები!
39. ხახაგამშრალნი, გაყუჩებულნი,  
ჩაშავებული, გამხმარ ტუჩების  
გახსნას ცდილობენ ხმაზე ყვირილის  
და ყველას ერთად ეკვრება სუნთქვა,  
თითქოს მოიკლეს მძაფრი წყურვილი,  
თითქოს დაუცხრათ ყველა ტკივილი.
40. შეხეთ! –კვლავ ვყვირი, – გზასაც არ იცვლის!  
არ ვიცი ავს თუ კარგ ბედს გეპირდება,  
არც ზურგის ქარი, არც ტალღის ჩქერი,  
ხომალდი ჩვენსკენ მოსდევს დინებას!
41. ალი მოედო დასავლის ტალღას,  
დღეც მიიწურა, ვგონებ, კეთილად,  
მერე, დასავლის ტალღათა ზევით,  
მზის ბოლო შუქი გადაეფინა,  
ის უცნაური საგანი შორი,  
უეცრად გაჩნდა ჩვენს და მზეს შორის.
42. მყარი მზე ციდან ათინათს ღვრიდა  
(ზეციურ დედის გვწყალობდა თვალი),  
თითქოს დილევის ცხაურებს შორის,  
აღწევდა მისი მცხუნვარე ალი.  
ვაგლახ! (ვფიქრობდი, თან ძგერდა გული)  
სულ ახლოს იყო ხომალდი მალი!
43. ნუთუ ეს მისი აფრები თრთიან  
გაცრეცილნი და მზისკენ მზირალნი?
44. ეს მზის შუქია გემის მალებში,  
ვით ხარიხებში რომ იღტვის მკვეთრად?  
თუ ეს ქალია თავის ამალით?  
თვით სიკვდილია? თუ ორივ ერთად?  
თუ შენივთულა სიკვდილთან ქალი?
45. წითელი ბაგით, მსუბუქი მზერით,  
ოქროს დალალიც რომ შვენის უხვი,  
კეთროვანივით უფერულ კანით,  
თვით ცოცხლად მკვდარი მეწყვილე ღამის,  
სისხლსაც რომ ყინავს თავისი სუსხით.
46. არავინ არ ჩანს გემბანზე, მხოლოდ  
ორი არსება კამათლებს აჯენს;

„მორჩა თამაში! მე გავიმარჯვე!“ –  
იძახის ქალი და უსტგენს სამჯერ.

47. მზის კიდე გაქრა; გაჩნდნენ მთიები,  
სიბნელე თამამ ნაბიჯით დადის,  
შორი ჩურჩულით ზღვის ზედაპირზე  
გადმოიტყორცნა ორჩხომლის ლანდი.

48. მივაყურადეთ, ზე ავიზედეთ!  
შიშმა შემიჰყო, გულს ელდა მეცა,  
თითქოს წრუპავდნენ ჩემს სისხლს თასიდან!  
ჩამოდგა ბინდი, ჩამუქდა ზეცა,  
მესაჭის სახე თეთრად ჩანს შუქზე  
და აფრებს დასდით ცვარი წვეთ-წვეთად –  
აღმოსავლეთით მილეულ მთვარეს  
მკრთალი ვარსკვლავი ამოპყვა კენტად  
ჯოჯოხეთურ და შავ უფსკრულიდან.

49. მთვარეს კენტად რომ სდევდა ვარსკვლავი,  
ზურგი აქცია მთელ გუნდმა კენესით,  
მობრუნდნენ ჩემსკენ მტკივნეულ მზერით  
და დამანთხიეს წყევლა და გესლი.

50. და ახლა ოთხჯერ ორმოცდაათი  
ცოცხალი კაცი (არც ზმა, არც სიტყვა)  
დაეცა მძიმედ, ისე ვით ლოდი,  
ყველა უკლებლივ ერთმანეთს მიჰყვა.

51. სულმა სხეული ფრენით დატოვა,  
ხსნად თუ გვემისთვის გაფრინდა სული!  
ყველა მათგანმა მე ჩამიქროლა  
ჩემი შვილდ-ისრის მსგავსი შხუილით!

## ნაწილი მეოთხე

52. „მოხუცო კაცო, მაშინებ მეტად!  
გამხმარი ხელიც აღმავსებს შიშით!  
ხარ აწოწილი, გამხდარი, ხმელი  
და გადევს ფერი ზღვის რუხი ქვიშის.

53. მაშინებ მოელვარე თვალებით  
და გარუჯული, გამხმარი ხელით“.  
ნუ, ნუ გეშინის, სტუმარო, ჯერაც  
არ დაცემულა სხეული ჩემი.

54. მარტო, სულ მარტო დავრჩი მე მაშინ,  
ზღვაზე სუფევდა სიჩუმე სრული,  
ერთმა წმინდანმაც არ შეიბრალა  
მხოლოდ ტანჯვისთვის შთენილი სული!

55. ამდენი მხნე და ლამაზი კაცი!  
ყველა მათგანი დაეცა ერთად,  
უძლურნი, სუსტნი კი ათასობით  
ბობლავდნენ ქვეყნად, – მათ შორის მეც ვარ.

56. ობმკიდებულ ზღვას რომ შევხედე,  
მე ავარიდე თვალები უმალ,

მერე დავხედე დამპალ გემბანზე,  
მიმოყრილ გვამებს, ჩემს ფერხთით მდუმართ.

57. ზეცას მივაპყარ თვალი სალოცად,  
ჩურჩული წამცდა თუმც ლოცვის ნაცვლად,  
აღვსილი ვიყავ ღვარძლით და ბოლმით  
და გული მექცა გამომშრალ ნაცრად.

58. დავხუჭე თვალნი, გავყუჩდი ერთხანს,  
ვგრძნობდი გუგების მაჯისებრ ფეთქვას,  
რადგან ცაც და ზღვაც,  
რადგან ზღვაც და ცაც,  
ჩემს დაღლილ თვალებს დააწვა ლოდად,  
გვამები იწვნენ კვლავაც ჩემს ფეხთან.

59. ხელ-ფეხზე ცივი ოფლი დნებოდა,  
გვამი არც ყარდა, არც იხრწნებოდა,  
ჩემსკენ მზირალი მსუსხავი მზერა,  
არც არასოდეს მავიწყდებოდა.

60. ობოლთა წყევლა მაღალი ციდან,  
სულს ჯოჯოხეთის ჩაითრევს წრეში,  
მაგრამ, აჟ! კიდევ უფრო საზარი  
წყევლა ჩამდგარა ცხედართ თვალებში!  
მთელი შვიდი დღე და შვიდი დამე  
მუდამ ვხედავდი იმ წყეულ მზერას,  
თუმცა ვერ მომკლა ამ მზერამ ჯერაც.

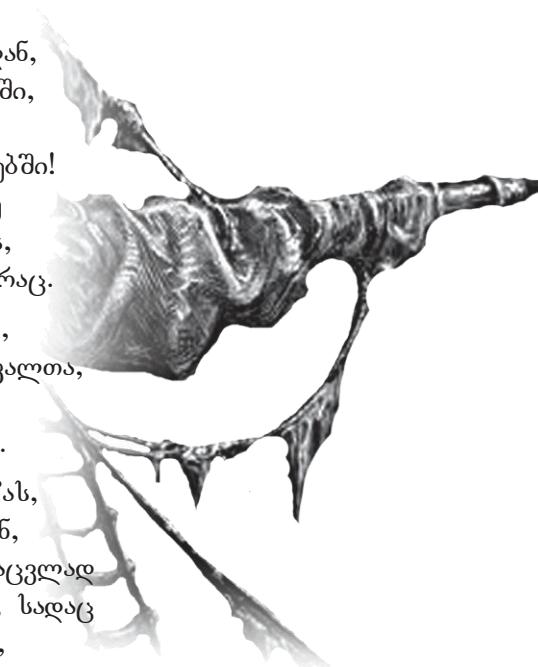
61. ცოცვით ავიდა ზეცაზე მთვარე,  
სახლად ვერ ჰპოვა თუმც ზეცის კალთა,  
მიტივტივებდა სივრცეში ნელა,  
თან ორადორი ვარსკვლავი ახლდა.

62. სუსტი სხივები დახუთულ მიწას,  
ლამის დაცინვით უმზერდნენ ციდან,  
თითქოს აპრილში მზის სითბოს ნაცვლად  
ყინვიან ჭირხლის ფიფქები ცრიდა, სადაც  
ხომალდის ვერ მისწვდა ჩრდილი,  
საზარი ალი უძრავად იდგა.

63. ხომალდის ჩრდილქეშ, ზღვის ქვეწარმავლებს,  
თეთრად ელვარეთ ვუმზერდი მაშინ,  
ზევით იწევდნენ და უფრო სუსტი,  
თოვლის ფიფქებად ცვიოდნენ წყალში.

64. ხომალდის ჩრდილში ვაკვირდებოდი,  
მათ კანს მდიდრულად მორთულ-მოკაზმულს,  
ლურჯს, ხავერდოვან შავს, მწვანე ზურმუხტს,  
იკლაკნებოდნენ, ცურავდნენ ნელა,  
ჰგავდნენ ოქროსფერ ცეცხლოვან ელვას.

65. სულდგმულთ სვიანთა მშვენიერება  
უძლურია რომ ამოსთქვას ენამ.  
გულს სიყვარული მომედო უცებ,  
და მათზე ლოცვით შევიგრძენ ლხენა,  
სათნო წმიდანმა შემინდო ცოდვა  
და უნებურად აღმომხდა ლოცვა.



66. იმავე წუთში, ლოცვად რომ დავდექ,  
უეცრად მოსწყდა ჩიტი ჩემს კისერს  
და ალბატროსი, მძიმე ვით ტყვია,  
უგვალოდ შთანთქა ზღვის ბნელმა სივრცემ.

## ნაწილი მეხუთე

67. ო, ძილი თაგად სათნოებაა!  
მას ელტვის კიდით კიდემდე ყველა!  
დიდება მფარველ წმინდა მარიამს!  
მან მომივლინა ძილი ზეციდან  
და მომეფონა სულის სახსნელად.
68. გემბანზე იდგნენ ფუყე კასრები,  
ამოშრობოდათ წყალი პირწმინდად,  
სიზმრად ვხედავდი, ცვრით ივსებოდნენ,  
გაღვიძებულს კი დამიხვდა წვიმა.
69. დამსველებოდა ტუჩებიც, ყელიც,  
სიცივეს ვგრძნობდი მოლად გალუმპული;  
ძილში ნამდვილად ყოველ წვეთს ვსვამდი,  
ჩემი სხეულიც იკლავდა წყურვილს.
70. ვიძროდი, მაგრამ ხელ-ფეხს ვერ ვგრძნობდი,  
ისეთი მჩატე მქონდა სხეული,  
ვფიქრობდი, — ალბათ ძილში თუ მოვკვდი,  
ახლა ლანდი ვარ ღვთით კურთხეული.
71. უცებ მომესმა გუგუნი ქარის,  
თუმც სიახლოეს ჯერ მაინც არ ჩანს,  
მხოლოდ მისი ხმა თუ არხევს აფრის  
სიფრიფანა და გაცრეცილ ფარჩას.
72. უცებ სიცოცხლემ იფეთქა ზეცად!  
ბრწყინვით ანთებდა ცეცხლოვან ალმებს,  
შეუსვენებლივ დაქროდნენ ირგვლივ,  
აქეთ და იქით, შიგნით და გარეთ!  
აქეთ და იქით, და მათთან ერთად  
ცეკვავდნენ მკრთალნი ვარსკვლავნი ზეცად.
73. სულ უფრო ახლოს ღმუოდა ქარი,  
აფრების ოხვრა ჰგავდა ისლისას,  
და წვიმის თქეში მოსწყდა ერთ ღრუბელს,  
მთვარეც ბჟუტავდა სქელი ნისლიდან.
74. შუაგაპობილ შავი ღრუბლიდან,  
რომლის ერთ მხარეს ეკიდა მთვარე,  
დაქვა ელვა, როგორც ისარი,  
ვით ნიაღვარი ფრიალო კლდიდან,  
ვით ჩამოღვრილი ციდან მდინარე.
75. ხომალდი მაინც წინ მიიწევდა,  
მას ქარიშხალის ვერ მისწვდა გრგვინვა!  
მერე, ელვის და მთვარის შუქის ქვეშ,  
უსულო გვამთა გაისმა გმინვა.
76. გმინვით იძროდნენ, მერე წამოდგნენ,  
მათი თვალები მინისას ჰგავდა,

თვით სიზმარშიც კი გეუცხოვება,  
ნახო აღდგომა უსულო გვამთა!

77. მესაჭე ხომალდს მართავდა და წინ  
ვიწევდით, თუმც თან არ გვდევდა ქარი,  
მეზღვაურები ბაგირს ჭიმავდნენ,  
არ დაეკარგათ გარჯის უნარი.

მექანიკური იარაღივით  
ამუშავებდნენ დაუღლელ მკლავებს –  
ვიყავით გუნდი გაუგონარი.

78. ჩემი ძმისწულის სხეული იქვე,  
თითქმის მხარდამხარ იდგა ჩემს გვერდით,  
ის ჩემთან ერთად ჭიმავდა ბაგირს  
და ერთი სიტყვაც არ უთქვამს ჩემთვის.

79. „ჰოი, მოხუცო, მაშინებ მეტად!“  
სტუმარო, შიში დათრგუნო უნდა!  
„სულნი ტკივილით გაფრინდნენ ზეცად,  
ვერ დაუბრუნდნენ სხეულს საკუთარს,  
აქ, სხვა ჯარია კურთხეულ სულთა:

80. რადგან მწუხრის უამს –  
ყველამ ერთად დაუშვა მკლავი,  
გარს შემოერტყნენ გუნდ-გუნდად ანძას,  
მათ ბაგეთაგან ამოფრინდნენ ბგერები ტკბილი  
და ნაზი ჰანგი მათ სხეულს გასცდა.

81. ირგვლივ და ირგვლივ, ყველა ზმა რიდით  
დაფარფატებდა, ილტვოდა მზისკენ,  
მერე, ხან ერთად, ხან თითო-თითოდ  
გვიბრუნდებოდნენ ბგერები ისევ.

82. ხანდახან ციდან ჩამოდენილი,  
ტოროლას ნაზი ჰანგები უღერდა,  
ხან მგალობელი ყველა სულდგმულის  
ხმებით ავსებდა ზღვასა და ზეცას  
თავისი ტკბილი, უცხო უღურტულით!

83. ახლა, ხან თითქოს ყველა საკრავი,  
ხან კი ეული უღერდა ფლეიტა;  
ხან ანგელოსი დაგვმლერდა ჰანგებს  
სმენადქცეულ და მდუმარ ზეციდან.

84. ხმები წყდებოდნენ, მაგრამ აფრები,  
შუადლისთვისაც არ წყვეტენ შრიალს  
და ეს ხმა ჰეავდა ხმას ნაკადულის,  
შეფოთლილ იგნისს რომ შეფარვია  
და მერე ტყეებს საამოდ უვლის,  
როცა მწუხრის უამს ედებათ რული.

85. მშვიდად ვიდოდით, შუადლეც დადგა,  
გადაგვივიწყეს წყნარმა ქარებმა,  
მსუბუქად ცურავს ჩვენი ხომალდი  
და წინ მიიწევს აუჩქარებლად.

86. ხომალდქვეშ, სიღრმით ცხრა საჟენიდან,  
ნისლებისა და თოვლის ქვეყნიდან,

ზე ამოცურდა სული: სწორედ ის,  
ხომალდს უქაროდ წინ რომ სდევნიდა.  
აფრის შრიალიც შუადღეს შეწყდა  
და საბოლოოდ ხომალდიც შედგა.

87. მზე ზედ ანძაზე იყო დამდგარი  
და ოკეანეს თავს დაჰყურებდა:  
მაგრამ, წამიერ დაიწყო თრთოლა,  
თითქოს რაღაცა აიძულებდა —  
ხან წინ, ხან უკან სხეულსა ხრიდა,  
რაღაც უცნაურ ძალით იძვროდა.

88. შემდეგ, ცხენივით, ფლოქვებს რომ აყრის,  
მოულოდნელად შეკრა ნახტომი,  
სისხლი მომაწვა თავში და უმალ  
ძირს დავენარცხე დაკარგულ გონით.

89. რამდენ ხანს ვიწექ მე გულწასული,  
ახლა ძნელია ჩემთვის ამის თქმა,  
გონს რომ მოვედი, მაღლა ჰაერში  
გავიგე, ორი ხმა რომ გაისმა.

90. ეს ის კაცია? — იკითხა ერთმა,  
ჯვარზე რომ აცვეს მაშინ მის გვერდით,  
რომელმაც მზაკვრულ ისრის გატყორცით,  
კეთილ ალბატროსს გაუპო მკერდი?

91. სულს კი, რომელიც ცხოვრობდა მარტოდ,  
მხარეში თოვლის და სქელი ნისლის,  
უყვარდა ჩიტი, ჩიტს კი უყვარდა  
კაცი, რომელმაც განგმირა ისრით“.

92. მეორეს სიტკბო ჩაღვროდა ხმაში,  
ისეთი, როგორც დათაფლულ ნექტარს,  
მან თქვა: „ამ კაცმა მოინანია,  
მოინანიებს კვლავ უფრო მეტად“.

## ნაწილი მექვსე

პირველი ხმა

93. „მაგრამ, მითხარი, მითხარი კვლავაც!  
გთხოვ, მიპასუხე ტკბილი ხმით ისევ —  
რა სდევნის ხომალდს ასეთ სისწრაფეთ?  
ან ოკეანის რას უქადს სივრცე?“

მეორე ხმა

94. „ღმერთის წინაშე ისევ დგას მონა,  
ტალღა არ იძვრის ზღვის ფართო მკერდზე,  
მისი დიდი და კაშკაშა თვალი  
მთოვარეს ისევ მდუმარედ შესცერს.

95. ნეტავ იცოდეს საით ილტვოდეს,  
რაღგან ის უკვლევს ახლა გზას მშვიდად;  
შეხედე, ძმაო! რა მოხდენილად  
დაჰყურებს იგი ზღვის სივრცეს ციდან.



## პირველი ხმა

96. რა მიაქანებს ამ ხომალდს ნეტავ,  
გარეშე ტალღის და ზურგის ქარის?

## მეორე ხმა

მის წინ ჰაერი იპობა მკვეთრად,  
მის უკან უცებ იკვრება ზღვარი.

97. იფრინე, ძმაო, იფრინე ლალად,  
უფრო და უფრო მაღლა და მაღლა!  
თორემ ნამდვილად გვაგვიანდება:  
რადგანაც უფრო ნელა და ნელა  
ხომალდი წყალზე დაიწყებს დენას,  
მეზღვაური რომ გონის მოეგება.

98. გამომეღვიძა, წინ მივცურავდით  
და არც ამინდი შეცვლილა მკვეთრად,  
იყო საამო და წყნარი ღამე,  
მაღლა ზეცაზე ეკიდა მთვარე,  
ცხედართ სულები კი იდგნენ ერთად.

99. იდგნენ გემბანზე ერთად, გვერდიგვერდ,  
ვით მიწისქვეშა დილეგის მცველნი,  
მიცერდნენ ქვისებრ უძრავ თვალებით,  
მთვარის შუქივით ელვარე მზერით.

100. სულს რომ ღაფავდნენ, ის ტკივილი და  
წყევლა ვერ გაჰყვა წარმავალ დროსაც,  
ვერ ვაცილებდი თვალებს მათ მზერას  
და ვერც ზეცისკენ ვაპყრობდი ლოცვად.

101. და უცებ ჯადო მოიხსნა თითქოს,  
წინ ოკეანე გადიხსნა მწვანედ,  
შორს გავიზედე, ძლივს გავარჩიე,  
რაც ადრეც ჰქონდათ ნანახი თვალებს –

102. მსგავსად იმ კაცის, უდაბურ გზაზე,  
მარტოდ რომ მიდის და შიში იპყრობს,  
უკან გახედავს, განაგრძობს სვლას და  
თავს ვერ აბრუნებს და თანაც ფიქრობს,  
რომ შორს არ არის ეშმა საზარი,  
ფეხდაფეხ უკან მიჰყვება თითქოს.

103. თუმც მალე ქარი მომესალბუნა,  
უხმოდ, თითქოსდა არც შერხეულა,  
მისი ბილიკი ზღვას არ გასდევდა,  
არც ჭავლს და არც ჩრდილს სდევდა ეულად.

104. თმა ამიწეწა, დამქროლა ღაწვზე,  
ვით გაზაფხულზე ქარმა მდელობის –  
თითქოს შეერწყა ჩემს შიშს უცნაურს,  
თუმც ღვთის წყალობას მაინც ველოდი.

105. სწრაფად და სწრაფად ქროდა ხომალდი,  
წყალზე კი მაინც ვიდოდა მშვიდად,  
საამოდ, ტკბილად ფრენდა ნიავი,  
მაგრამ, ფრთას მხოლოდ ჩემს თავზე შლიდა.

106. ტკბილო ზმანებავ! ო, ნუთუ ცხადად  
ვხედავ შუქურას აღმართულს ზევით?  
ეს გორაკია? თუ საყდარია?  
თუ მშობლიური მიწა ჩემი?

107. უკვე მივცურდით ნავსაყუდელთან,  
მე თან ვქვითინებ, თან კი ვლოცულობ –  
ო, გამაღვიძე, ჩემო უფალო!  
ან დამაძინე მე საუკუნოდ.

108. ნავსაყუდელის ყურე ბრწყინავდა,  
კრიალა, როგორც ალმასის თვალი!  
აწვდიდა ყურეს თავის შუქს ულევს  
თავს წამომდგარი აჩრდილი მოვარის.

109. კლდეც კაშკაშებდა და შემომდგარი  
მაღალ კლდის თხემზე ენოო საყდარიც,  
მოვარის მდუმარე სხივებს იხვევდა  
ფლუგერი მუდამ ურყევად მდგარი.

110. ყურე კი თეთრად ბრწყინავდა ისევ,  
მოვარის კაშკაშა, მდუმარე სხივზე,  
როდესაც კვლავად ალდგნენ ჩრდილები,  
უცხო სხეულნი ათასი სახის,  
მეწამულ ფერით შემოსილები.

111. ხომალდის ქიმთან, სულ იქვე, ახლოს,  
იდგნენ ჩრდილები მეწამულ ფერის,  
მერე დავხედე გემბანს უეცრად,  
ქრისტევ! რას ხედავს თვალები ჩემი!

112. ყველა ცხედარი იწვა გართხმული  
და გვერდით წმინდა ესვენათ ჯვარი!  
ნათელნი კაცნი, სერაფიმთ მსგავსნი,  
ყოველ მათგანთან ვიზილე მდგარი.

113. სერაფიმების ნათელი გუნდი,  
არ ჩერდებოდა არც ერთი წუთით,  
ხელებს იქნევდნენ და ამით მიწას  
მიანიშნებდნენ რაღაცას თითქოს,  
ყველა მათგანი ათოვდა სითბოს.

114. სერაფიმების ნათელი გუნდი,  
არ ჩერდებოდა არც ერთი წუთით,  
ხელებს იქნევდნენ, თუმცა მათ ბაგეთ  
არ დასცდენიათ არცერთი ბგერა,  
აპ! თუმც სიჩუმე ჩემს გულში ჟღერდა,  
აღძრავდა ტკბილი მუსიკის ჰანგებს.

115. მალე მომესმა დგაფუნი ნიჩბის  
და თან მესაჭის ხმა გამყივანი,  
შეტოკდა გული და ელდა მეცა,  
ჩვენს სიახლოევს გამოჩნდა ნავი.

116. მესაჭე თავის დამხმარე ბიჭით,  
აქეთ ისწრაფვის სიჩქარით სრულით,  
მაღალო ღმერთო! იმედი მავსებს,  
ვეღარ დამწყევლის ვერცერთი სული.

117. მესამეც ვნახე, — მისი ხმა მესმა,  
უმალ ვიცანი კეთილი მწირი!  
მუდამ ღვთაებრივ ჰიმნებს მღეროდა,  
შეთხულს, სადაც ტყის ეცემა ჩრდილი,  
ის ალბატროსის სისხლს ჩამომრეცხავს  
და დამიამებს სულიერ ტკივილს.

### ნაწილი მეშვიდე

118. კეთილი მწირი იმ ტყეში ცხოვრობს,  
ფერდობს დაბლა რომ ჩასდევს ღრმა ზღვაში;  
რა ხმამაღლა უღერს მისი ტკბილი ხმა!  
მეზღვაურებთან უყვარს ბაასი,  
რომ ბრუნდებიან შორ ქვეყნებიდან.

119. იჩოქებს დილით, შუადღით, მწუხრშიც —  
ფუმფულა ბალიშს ეყრდნობა მუხლით,  
და ხავსი ფარაგს ერთთავად დამპალ,  
ძველ კუნძს, მონაჭერს, ბებერი მუხის.

120. მოგვიახლოვდა კარჭაპი და ხმა  
მომესმა მათი საუბრის ახლა:  
— უცნაურია, ვფიცავ, დანახვა  
ძლივს მოვასწარი შუქის, სად გაქრა,  
რომ ციაგებდა მრავლად ახლახან?

121. უცნაურია, ვფიცავ! — თქვა მწირმაც  
— ჩვენი ძახილი არ იღეს ყურად!  
დაგრეხილია ყველა ფიცარი!  
თხელი აფრებიც მთლად დაჭმუჭნულა!  
იშვიათად თუ მინახავს მსგავსი,  
თუმც, ვგონებ, არსად მინახავს სულაც.

122. ნეშო — დაცვენილ ფოთლების გროვა —  
ფარაგს და გასდევს ნაკაღულს ტყისას,  
როდესაც სუროს ამძიმებს თოვლი,  
ჭოტის ბახალა კი მგელს დაჰკივის,  
ხარბად რომ სანსლავს ლეკვებს ძუ მგლისა.

123. „მაღალო ღმერთო! ეშმას ჰეგავს ნამდვილს, —  
(უცებ მესაჭე პასუხად ყვირის), —  
შიშმა შემი ჰყრო“. — „ჩქარა, წინ  
გასწი“, გასამხნევებლად შესძახებს  
მწირი.

124. ხომალდთან ახლოს მოცურდა ნავი,  
კრინტსაც არა ვძრავ, იტყოდით — ხე ვარ;  
მოექცა იგი ხომალდის ქვეშ და  
ჩვენამდე მძაფრი აღწევდა რყევა.

125. წყლიდან მოისმა მძლავრი ჭახანი  
და შიშის ელდამ გამცრა მთელ ტანში,  
ყურეც გააპო, ხომალდიც შეძრა  
და ტყვიასავით ჩაძირა წყალში.

126. გამაოგნებლად გრგვინავდა ის ხმა,  
ხმა შემზარავი, სივრცეთა მიღმა,  
ოკეანეს და ცასაც რომ მისწვდა,

როგორც შვიდი დღის დამხრჩვალი, წყალზე  
ჩემი სხეული ამოტივტივდა,  
თუმც ისე სწრაფად, როგორც სიზმარში,  
უმალ აღმოვჩნდი მესაჭის ნავში.

127. მორევზე, სადაც გაქრა ხომალდი,  
ბრუნავდა ნავი ციბრუტის დარად,  
იდგა სიჩუმე და მხოლოდ ბორცვი  
გამოსცემდა ხმას, მორევის, მზარავს.

128. უცებ ტუჩები ავამოძრავე,  
მესაჭემ ერთი შეჰყვირა შიშით  
და იქვე გონიც დაკარგა, როცა  
ღვთისმოსავ მწირმა თვალები მისი  
აღაპყრო ზეცად და იწყო ლოცვა.

129. ნიჩბებს დავავლე წელი; ჭკუიდან  
შეცდა მესაჭის დამხმარე ბიჭი,  
შეუსვენებლივ თვალს აცეცებდა,  
ვერ იკავებდა ხმამაღალ სიცილს.  
„ჰა, ჰა“ – იძახდა, – „ახლა კი  
ვხედავ, რომ ნიჩბის მოსმა ეშმამაც  
იცის“.

130. ჩემს სამშობლოში ვიყავი უკეე  
და მყარ მიწაზე ვიდექი ახლა!  
მწირმაც უმალვე დატოვა ნავი,  
ფეხზე ძლივს იდგა, კვლავ გრძნობდა დაღლას.

131. „ო, გთხოვ შემინდო, წმინდაო კაცო!“  
მწირმა წარბები შეჰყარა ერთად:  
„მითხარი, ამბობს, აბა მითხარი,  
თუ როგორ კაცად მიიჩნევ შენს თავს?“

132. უმალვე მთელი ჩემი სხეული  
მოიცვა ტანჯვამ და ვგრძნობდი სურვილს,  
მომეთხრო მისთვის ჩემი ამბავი,  
დავიწყე თხრობა, თანდათან თითქოს  
დამშვიდდა ჩემი სნეული სული.

133. დროდადრო, ისევ მოულოდნელად  
განვიცდი ხოლმე გადავლილ ტკივილს,  
ვუყვები ვინმეს ჩემს საზარ ამბავს  
და გულში მბაფრი ტკივილი მივლის.

134. ბნელ ღამესავით დავდივარ ყველგან,  
უცნაურ ძალით საუბარს ვაბამ,  
იმავ წუთს, როცა კაცს დავინახავ,  
ვხვდები, რომ ნდობას არ ღამიკარგავს  
და მას ვუყვები ჩემს საზარ ამბავს.

135. რა ზარზეიმი გაისმის კართან!  
იქ დგას ქორწილის სტუმარი ყველა:  
ტალავარის ქვეშ პატარძლისა და  
მეჯვარეების ისმის სიმღერა;  
მე კი ჩამესმის მიმწუხრის ზარი,  
რომ მამცნობს – ლოცვის დამდგარა უამი!

136. ო, სტუმარო! სულ მარტო ვიყავ,  
სულით ეული უსაზღვრო ზღვაში,  
ისე ეული, რომ თვით უფალიც  
ვერ იქნებოდა ჩვენს შორის მაშინ.
137. ო, საქორწინო ნადიმი ტკბილი,  
— ეს ყოველივე შორს იყო ჩემგან,  
საყდარში მაინც რომ მივსულიყავ,  
ახლობელ, კეთილ ჯალაბთან ერთად!
138. მეც დავდგომოდი ტაძრის გზას ნეტავ,  
მლოცველთა შორის სვებედნიერი  
და ღვთის წინაშე ქედოხრილები,  
ვყოფილიყავთ ერთ და ბერი,  
ყრმა თუ ასული და მეგობრებიც  
აღვსილიყავით უსაზღვრო ლხენით!
139. ახლა მშვიდობით!!! თუმცა, სტუმარო,  
გაყოვნებ, მაგრამ ერთს გეტყვი მაინც:  
კარგად ლოცულობს ის, ვისაც უყვარს  
ყველა ფრინველი, მხეციც და კაციც.
140. ის უკეთესად ლოცულობს, ვისაც  
დიდიც, პატარაც უყვარს ერთიან,  
რადგან ის ღმერთი, რომელმაც შეგვქმნა,  
თვით სიყვარულის შემოქმედია!
141. და მეზღვაური თვალებელვარე,  
წლებისგან თეთრად დათოვლილ წვერით,  
მიდის; სტუმარიც შებრუნდა მძიმედ,  
სიძის კარს გასცდა ნაბიჯით ნელით.
142. ის გზას გაუყვა მონუსხულივით,  
თითქოს სამყაროს დაკარგა აღქმა:  
მეორე დღეს კი გამოიღვიძა,  
უფრო მწუხარემ და ბრძენმა კაცმა.



მედეა ზაალიშვილი — მთარგმნელი, ლიტერატორი, მწერალი დაიბადა 1931 წლის 9 ოქტომბერს. დაამთავრა თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი. 1958 წლიდან ეწევა მთარგმნელობით მოღვაწეობას.

მედეა ზაალიშვილმა ქართულ ენაზე აამეტყველა შექსპირის „ტიტუს ანდრონიკუსი“ და „ვენერა და ადონისი“, ფოლკნერის „სული რომ ამომდიოდა“, იეიტსის „კელტური მიმწუხრი“, შირლი ჯექსონისა და ტომას ვულფის მოთხრობები, უილიამ ბლეიკის, ედგარ პოს, პერსი ბიში შელის, ემილი დიკინსონის, თომას ელიოტის, სილვია პლატის, ენ სექსტონის ლექსები.